

Nummer 18/augustus 2013

Nieuwsbrieven van de Stichting 'De Grijpvogel' beogen geïnteresseerden te informeren over wetenswaardigheden in het licht van het doel van de stichting en over onder handen zijnde initiatieven respectievelijk projecten.

Ik stel het op prijs dat er naar hartenlust op de inhoud wordt gereageerd en er bestaat geen enkel bezwaar tegen dat de nieuwsbrieven ook worden doorgestuurd aan andere (potentieel) geïnteresseerden.

Deze nieuwsbrieven worden gepubliceerd op de website van de Stichting De Grijpvogel www.stichtingdegrijpvogel.nl en ook op de website 'Bekiek et mar' http://www.bekieketmar.nl/Bekiek_et_mar/st_De_Grijpvogel.html

1. KORTE SAMENVATTING VAN DEZE NIEUWSBRIEF

- Enkele berichten
 - Tentoonstelling 'Dicht bij mij' van Liduin van Noord
 - Nieuwe folder over de spreukbank te verkrijgen bij het gemeentehuis
 - Schouw publieke kunstwerken door het bedrijf Kunstwacht
 - Schouw gevelstenen met het gemeentewapen
- Enkele citaten over 'rechtvaardigheid' en 'oordelen'.
- Levensboekje 'Gesprekken met Jelle van der Muur, de oudste ingezetene van Nijberkoop (2013)'.
- Initiatief 'Stolpersteine'
- Filosofiegroep in Oldeberkoop

2. ENKELE BERICHTEN

Tentoonstelling 'Dicht bij mij' van Liduin van Noord

Van vrijdag 29 november 2013 tot en met zaterdag 8 maart 2014 stelt Galerie Noordvleugel bij Fogelsangh State te Veenklooster 18 werken ten toon van beeldend kunstenaar Liduin van Noord uit Nijberkoop. Het zijn werken waarin of waarbij bekende vooral Nederlandse (en enkele Friese) dichters en tekstschrijvers in eigen handschrift een (deel van een) gedicht of

liedtekst hebben (<http://www.galerienuordvleugel.nl/>) geschreven.

Het betreft hier o.a. Paul van Vliet, Martine Bijl, Toon Tellegen, Hans Dorrestijn, Herman Finkers, Marjolein Meijers, Elly Nieman, Gerard van Maasakkers en Baukje Wyttsma. Liduin van Noord heeft ongeveer vijf jaar aan dit project gewerkt. Bij de tentoonstelling zal een boekwerk te verkrijgen zijn met daarin alle schilderijen en de complete teksten van de gedichten e.d.

De tentoonstelling is tot stand gekomen door samenwerking van de Stichting De Grijpvogel met Atelier Liduin en Galerie Noordvleugel.

Folder Spreukbank

Fokje Gerritsma van de Afdeling Communicatie van de Gemeente Ooststellingwerf heeft in afstemming met de Stichting De Grijpvogel een fraaie folder laten maken over de op 23 april jl. onthulde spreukbank bij het gemeentehuis. Geïnteresseerden kunnen een exemplaar verkrijgen bij de balie. Ook is de folder verkrijgbaar bij de Stichting De Grijpvogel tel. 0516-850377.

Bezoekadres
t Oost 11
Oosterwolde

Postadres
Postbus 38
8430 AA Oosterwolde

Telefoon
T 14 0516
F (0516) 56 62 15

Internet
gemeente@ooststellingwerf.nl
www.ooststellingwerf.nl
www.twitter.com/owef
www.facebook.com/Ooststellingwerf

De spreukbank

Gemeente Ooststellingwerf, april 2013

De spreukbank 'Iuste iudicate filii hominum'

'Oordeelt rechtvaardig, Gij mensenkinderen' is de vertaling van deze spreuk, die reeds in de 14e en 15e eeuw op oude zegels van het Vrije Stellingwerf werd aangetroffen. De spreuk is afgeleid van een tekst in Psalmen 58.

1408

1485

Sinds 1986 sierde de spreuk de hoofdingang van het oude gemeentehuis van Ooststellingwerf. In 1982 nam burgemeester Oosterwijk hiertoe het initiatief. Er ontstond daarna een verschil van mening in de gemeenteraad over de te kiezen taal: Fries, Stellingwerfs of Nederlands.

Op voorstel van burgemeester mr. J.H. Lesterhuis is in 1985 gekozen voor de tekst in het Latijn – zoals op de oude zegels – om verdere discussies over het taalgebruik te vermijden.

Achter de spreukbank – met in het midden een rechterstoel – staat een lindeboom. Het zijn verwijzingen naar oorspronkelijke volksvergaderingen. Onder lindebomen werd vermoedelijk ook door Stellingen (bestuurders/dorpsrechters) vergaderd en recht gesproken. Het kunstwerk benadrukt zo in historisch perspectief het belang van 'rechtvaardig oordelen', ook in de gemeentelijke democratie.

De spreukbank is bekostigd door de Gemeente Ooststellingwerf. Het ontwerp is een geschenk van de Stichting 'De Grijpvogel'. De spreukbank is geplaatst en de lindeboom geplant op 23 april 2013.

Schouw publieke kunstwerken

Op 5 en 6 juli jl. heeft het bedrijf Kunstwacht uit Delft een complete schouw verricht bij alle kunstwerken die vermeld staan in het boekwerk 'Kunstwerken aan de weg' van Karst Berkenbosch. De kunstwerken zijn op verschillende aspecten beoordeeld, zoals de toestand van kunstwerk, sokkel en omgeving.

Het Vrije Stellingwerf

Het gebied Stellingwerf komt met een eigen identiteit begin 14e eeuw voor het eerst duidelijk naar voren. In 1309 werden de Stellingwerfers door de bisschop van Utrecht in de ban gedaan na hun aanval op bisschoppelijke bezittingen in Vollenhove.

Van 1309 tot 1504 bestuurde de vrije en onafhankelijke boerenrepubliek Stellingwerf zichzelf.

In 1504 werd Stellingwerf definitief ingedeeld bij Friesland. De huidige gemeente Ooststellingwerf ontstond in 1517 door splitsing van Stellingwerf in een oostelijke en een westelijke grietenij.

Het nu gangbare Wapen van Ooststellingwerf (zie voorblad) is afgeleid van afbeeldingen op de oude zegels en landkaarten. Zeker is dat de griffoen (grijpvogel) daarop in de 17e eeuw herkenbaar werd.

1622

1664 Schotanus

De spreuk en de griffoen hebben in deze zin een duidelijke historische verwantschap.

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting 'De Grijpvogel'

Er is een beheersplan opgesteld waarin is aangegeven welke acties dienen te worden ondernomen (reiniging, klein onderhoud, groot onderhoud of restauratie en tegen welke begrote kosten. De Gemeente Ooststellingwerf zal de Stichting De Grijpvogel betrekken bij de verder te ondernemen stappen.

Schouw gevelstenen met het gemeentewapen

Op verzoek van de Stichting De Grijpvogel heeft het bedrijf Kunstwacht eveneens alle gevelstenen aan een schouw onderworpen. Eind augustus kan een ook hiertoe een beheerplan worden verwacht.

3. ENKELE CITATEN OVER 'RECHTVAARDIGHEID' EN 'OORDELEN'

Mahatma Gandhi, Indiaas politicus 1869-1948:

- Een rechtvaardig man is rechtvaardig, zelfs in de politiek.
- De waarheid schaadt nooit een zaak die rechtvaardig is.

Vauvenargues, Frans filosoof 1715-1747

- Men kan niet rechtvaardig zijn wanneer men niet menselijk is.

Confucius, Chinees filosoof 551 v.C. - 479 v.C.

- De gedachten van de voortreffelijke mens zijn vertrouwd met rechtvaardigheid; de gedachten van de middelmatige mens zijn vertrouwd met opbrengst.

Immanuel Kant, Duits filosoof 1724-1804

- Als rechtvaardigheid verloren gaat, heeft het geen zin meer dat mensen op aarde leven.

Marie von Ebner-Eschenbach, Oostenrijks schrijfster 1830-1916

- Een oordeel laat zich weerleggen, een vooroordeel nooit.

4. LEVENSBOEKJE 'GESPREKKEN MET JELLE VAN DER MUUR, DE OUDSTE INGEZETENE VAN NIJEBERKOOP (2013)'

Jelle van der Muur is de oudste inwoner (2013) van het dorp Nijberkoop in de Stellingwerfen. Gedurende zijn gehele leven tot aan zijn vervroegd pensioen bakte hij het brood, koekjes en taarten en nog veel meer voor dorpsbewoners en klanten in de wijde omgeving. Samen met zijn vrouw Griet bezorgde hij zijn producten dagelijks aan huis. Griet ventte oostwaarts, Jelle westwaarts. Zij werden door hun klanten zeer gewaardeerd. Dit levensboekje schetst een karakteristiek beeld van Jelle (en

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting 'De Grijpvogel'

terloops ook van Griet) zoals hij dit in vele gesprekken heeft laten zien: zijn bakkersloopbaan, zijn militaire dienst, zijn hobby's, zijn humor en allerlei levenservaringen.

GESPREKKEN MET JELLE VAN DER MUUR
Oudste ingezetene van Nijeberkoop

19 maart 1919

Frans Wuijts 2013

Jelle van der Muur is de oudste inwoner (2013) van het dorp Nijeberkoop in de Stellingwerven. Gedurende zijn gehele leven tot aan zijn vervroegd pensioen bakte hij het brood, koekjes en taarten en nog veel meer voor dorpsbewoners en klanten in de wijde omgeving. Samen met zijn vrouw Griet bezorgde hij zijn producten dagelijks aan huis. Griet ventte oostwaarts, Jelle westwaarts. Zij werden door hun klanten zeer gewaardeerd. Dit levensboekje schetst een karakteristiek beeld van Jelle (en terloops ook van Griet) zoals hij dit in vele gesprekken heeft laten zien: zijn bakkersloopbaan, zijn militaire dienst, zijn hobby's, zijn humor en allerlei levenservaringen.

Dit boekje is een uitgave van de Stichting De Grijpvogel
p/a Bovenweg 32, 8422DH Nijeberkoop (Fr.)
www.stichtingdegrijpvogel.nl

Vrijwel elke maand gedurende ruim anderhalf jaar verschenen in de Nijeberkoper Dorpsomroeper en ook op de website 'Bekiek et mar' verhaaltjes over Jelle van der Muur, oudste inwoner van Nijeberkoop (2013).

De 17 verhaaltjes zijn bewerkt, aangevuld en gebundeld tot een soort 'levensboekje'. Ze zijn verluchtigd met extra foto's (zwart-wit en in kleur) en met illustraties. Het boekje is een uitgave van de Stichting De Grijpvogel.

Inhoudsopgave

1. Voorwoord
2. Over zijn bakkersloopbaan
3. Over zijn militaire dienstitijd
4. Over de natuur
5. Over het vissen
6. Over brood en voetballen
7. Over Fries en Stellingwerfs
8. Over politici, veiligheid en saamhorigheid
9. Over kappers, boeken en een indringende jeugdherinnering
10. Over muziek, dansen en oranjeboek
11. Over Nijeberkoop vanaf de jaren '30 van de vorige eeuw
12. Over de gestolen agave en kunst
13. Over vakanties in Oostenrijk
14. Over 'pien in de rogge', oude foto's en de Kerst
15. Over o.a. uilen, schaatsen en staartmezen
16. Over geld, het koningshuis, ritjes op de zondagmiddag en Karst Berkenbosch
17. Over 'Bekiek et mar', Mandela, de klok van de begraafplaats, de houdbaarheidsdata op verpakkingen en een levensboekje

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting 'De Grijpvogel'

Wie belangstelling heeft voor dit boekje van 86 pagina's, kan het bestellen door te mailen naar info@stichtingdegrijpvogel.nl of te bellen op tel. nr. 0516-850377. Na uitreiking van het eerste exemplaar aan Van der Muur op zaterdag 14 september 2013 zijn ze voor iedereen, die heeft besteld, beschikbaar. De prijs is € 9,-. Het formaat is A5. Betaling via bankrekeningnummer 25.46.68.380 van de Stichting De Grijpvogel o.v.v. 'Levensboekje'.

5. STOLPERSTEINE WESTSTELLINGWERF

'Stolpersteine' is een project van de Duitse kunstenaar Gunter Demnig (1947, Berlijn). Hij brengt gedenktekens aan op het trottoir voor de huizen van mensen die door de nazi's verdreven, gedeporteerd, vermoord of tot zelfmoord gedreven zijn. Deze *Stolpersteine* (letterlijk 'struikelstenen') herinneren onder andere aan Joden, Sinti en Roma, politieke gevangenen, homoseksuelen, Jehova's getuigen en euthanasieslachtoffers.

De kunstenaar noemt ze *Stolpersteine* omdat je erover struikelt met je hoofd en je hart, en je moet buigen om de tekst te kunnen lezen.

Op de stenen zijn, in een messing plaatje, de naam, geboortedatum, deportatiedatum en plaats en datum van overlijden gestanst. De kleine stenen (10 x 10 cm) werden lange tijd alle door de kunstenaar zelf gemaakt en geplaatst. Genoodzaakt door de stormachtige ontwikkeling van het project laat hij zich tegenwoordig door een bevriende kunstenaar ondersteunen. Het project *Stolpersteine* loopt sinds het jaar 1994. Tot juli 2013 waren er al 40.000 *Stolpersteine* geplaatst.

De Gemeente Weststellingwerf kent 2 joodse gezinnen die tijdens de Tweede Wereldoorlog gedeporteerd en vermoord zijn. Een gezin woonde op de Van Helomalaan, het tweede gezin woonde aan het Westeinde van Wolvega. Voor zover bekend, na onderzoek in landelijke en lokale bronnen, waren er geen andere gezinnen of personen die in de gemeente een woning betrokken van waaruit deze gedeporteerd en vermoord zijn. *Stolpersteine* leggen de relatie tussen de oorlogsslachtoffers en de woningen van waaruit zij zijn gedeporteerd. Initiatiefnemers Jaap Bijma en Martie Veldhuizen uit Wolvega hebben contact gelegd met de Stichting De Grijpvogel voor samenwerking in dit bijzondere project.

6. FILOSOFIEGROEP IN OLDEBERKOOP

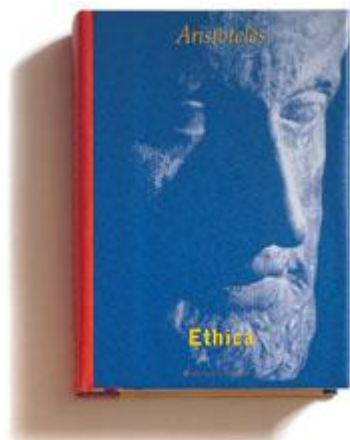
Sinds enige tijd bestudeert een groep belangstellenden de 'Ethica' van de Griekse filosoof Aristoteles (384 – 322 v. Chr.). In de 10^e en 16^e nieuwsbrief is er al iets over gemeld.

Enkele jaren geleden heeft de redactie van *Filosofie Magazine* een enquête onder alle hoogleraren filosofie en toegepaste filosofie in Nederland en Vlaanderen gehouden, en hun gevraagd naar de tien filosofieboeken die iedereen gelezen zou moeten hebben. De vragen werden door 45 professoren beantwoord. In de top tien staan maar liefst drie boeken uit de klassieke Oudheid - twee van Plato (*Politeia* op 3 en *Symposion* op 6) en de winnaar Aristoteles' *Ethica*. Na Aristoteles valt er een gat van een kleine twintig eeuwen (!) voordat het volgende tijdloze meesterwerk zich aandient: De *Meditaties* van Descartes (1641). De *Ethica Nicomachea* is een van de meest toegankelijke teksten van Aristoteles.

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting 'De Grijpvogel'

Een fraaie vertaling van de *Ethica* is die van Christine Pannier (1957), klassiek filologe en Jean Verhaeghe (1933-2007), bij leven hoogleraar ethiek en filosofie aan de universiteit van Antwerpen.

De *Ethica* is geschreven voor de volwassen politieke burger met levenservaring, die goede vorming behoeft om juiste wetten voor de gemeenschap te ontwerpen. Daartoe dient men de structuur van de ziel te kennen, te weten hoe men een voortreffelijk karakter verwerft, en inzicht te hebben in de verschillende types van rechtvaardigheid. Met deze vaardigheden is de politicus in staat wetten te maken die het geluk van de burgers kunnen bevorderen. De *Ethica* is hierom te beschouwen als een handleiding voor toekomstige wetgevers en politici.

Het geluk vormt het hoofdthema van de aristotelische ethiek. Het geluk bestaat niet uit één element, maar bevat een veelheid aan wenselijke onderdelen. In de *Ethica* onderzoekt Aristoteles de vraag wat geluk nu

precies kan zijn en bouwt zijn uiteenzetting op rond de drie typen van gelukkig leven: het geluk van de genotsmens, van de burger en van de filosoof. De vorming van goede eigenschappen (van het karakter en van het verstand) ligt aan de basis van Aristoteles' deugdenethiek. De ethiek van Aristoteles blijft stevig verankerd in de praktijk van het leven in de gemeenschap. De *Ethica* is te beschouwen als een onderzoek naar het menselijk geluk en naar de middelen om dit geluk te realiseren. De hoofdstukken in de vertaling van Pannier en Verhaeghe zijn:

- I. Het doel van het menselijk bestaan is geluk
- II. Voortreffelijkheid van karakter
- III. Handelen en karakter
- IV. Goede karaktereigenschappen
- V. Rechtvaardigheid
- VI. De eigenschappen van het intellect
- VII. Onbeheerstheid en genot
- VIII. Vriendschap
- IX. Vrienden
- X. Genot en filosofische levenswijze.

Stichting De Grijpvogel/Frans Wuijts/augustus 2013